

הרולד כהן - מג"ד חרמ"ש בדיביזיה המשוריינת הרביעית מאת סא"ל (מיל") עודד מגידו

לוט. קול. הרולד כהן

מייג'ור הרולד כהן, שהתמנה בתחילת דצמבר 1944 למפקד גדוד חיל הרגלים המשוריין (חרמ"ש) 10, היה דמות מיוחדת בנוף המפקדים של הדיביזיה המשוריינת ה-4 של צבא ארה"ב. הרולד כהן היה בנו של יהודי ליטאי שהיגר לארה"ב והחל דרכו בדרום קרוליינה כרוכל, מוכר סדקית מבית לבית, ולימים צבר הון בעסקי טקסטיל. מיד לאחר המתקפה היפנית על פרל הרבור פנה כהן ללשכת הגיוס וסורב, בשל ליקויי ראייה. הוא גויס רק לאחר שהתעקש על כך, ולאחר שחתם על כתב ויתור תביעות. בניגוד לרוב המפקדים בדיביזיה, כהן התחיל את המסלול כטוראי, ונשלח לקורס קצינים לאחר שהצטיין באימונים. כהן נחת עם גדוד 10 בנורמנדי כקצין האספקה הגדודי. הוא קודם לתפקידי קמב"ץ גדודי, סמג"ד, ולאחר פציעתו של המג"ד בקרב בלוריון, מזרח צרפת, קיבל פיקוד על הגדוד ב-1.12.44.

באמצע דצמבר '44 נמצא גדוד 10, במסגרת הדיביזיה ה-4, בהכנות לקראת מתקפה לעבר הגבול הגרמני, להבקעת "קו זיגפריד", ולכיבוש חבל הסאר שממזרח לו. בשעה מאוחרת בלילה ה-18 לדצמבר קיבל הגדוד ממפקדת צוות קרב חטיבתי B (CCB) של הדיביזיה ה-4, פקודת שינוי משימה, לנוע במהירות צפונה לכיוון באסטון, בלגיה, שם הייתה נצורה הדיביזיה המוצנחת ה-101, בעקבות מתקפת החורף הפתאומית שהצבא הגרמני פתח בה ב-16.12.44. זו הייתה האופנסיבה הגרמנית האחרונה בחזית המערבית במלחמת העולם השנייה, והמערכה שהתפתחה בעקבותיה זכתה לכינוי: הקרב על הבליטה.

כאשר התקבלה הפקודה לשינוי משימה ולתנועה צפונה, היתה הדיביזיה ה-4 באגף הימני - הדרומי ביותר של הארמיה ה-3. הדיביזיה היתה ערוכה בשלושה צוותי קרב חטיבתיים - A, B, ו-R. צוות הקרב הראשון שיצא לדרך היה CCB בפיקודו של בריגדיר הולמס דאגר. CCB, שגודו 10 במסגרתו, יצא לדרכו בלילה שבין 18.12-19.12, משטחי הכינוס בלוריון. במסע של 18 שעות בקור מקפיא שלאחר סופת שלגים, בדרכים מושלגות, ועם עצירה אחת לצורך תדלוק בלבד, גמע CCB ברציפות כ-250 ק"מ ונכנס לחניון לילה במרחק של כ-13 ק"מ מדרום מערב

לבאסטון.

ב-20.12 נכנס צוות קרב גדודי של CCB לבאסטון, ללא כל היתקלות עם הגרמנים, וחבר לדיביזיה ה-101. במועד זה הכיתור הגרמני של העיר עדיין לא היה מלא, ולכן לחבירה ראשונה זו לא היו הדים והיא לא זכתה לתהילת עולם כמו החבירה שבאה 6 ימים מאוחר יותר. ובכל זאת, הישגו של CCB בהשלמת שינוי המשימה שלו בתוך כ-35 שעות מפקודה, היה מרשים.

בשעות אחה"צ של ה-20.12 נצטווה CCB לחזור דרומה ולהתפרס בחניונים מדרום לנפשטון. ההזדמנות הבאה של CCB לפרוץ לבאסטון כבר תהיה כרוכה בקרבות התקדמות קשים ויקרים.

ב-22.12 יצא CCB לפנות בוקר משטחי הכינוס שלו באיזור שבין נפשטון לארלון. הכוח נע בדרך יער מקבילה לכביש ארלון-באסטון, והגיע בשעה 1015 לעיר המחוז פווייר (Fauvillers). הכוח לא נתקל בהתנגדות משמעותית, והמשיך צפונה בדרך כפרית לכיוון באסטון. בשעה 1400 הגיע חוד כוח המשימה לגשר נהר הסור (Sure) מצפון למנופונטיין, שפוצץ ביום הקודם ע"י כוחות ההנדסה של הדיביזיה ה-28 האמריקנית. לאחר תפיסת ראש גשר רגלי מצפון למעבר ע"י פלוגת חרמ"ש מגדוד 10 שחצתה את הנהר במים הקפואים, נכנסו אנשי ההנדסה לפעולה, ובזמן שיא של שעתיים השלימו את משימת הגישור. תוך זמן קצר החלו הטנקים והזחל"מים לצלוח את הסור, וכעבור כשעה השלימו את כיבוש הכפר הבא - בורנון, נוכח התנגדות גרמנית חלשה, והחלו להתקדם לכיוון היעד הבא - הכפר שומון (Chaumont). עד לשלב זה היתה התקדמות CCB מרשימה. הואיל וצוות הקרב המקביל - CCA היה עדיין מסובך בקרבות בגזרה מקבילה דרומית יותר ונוצר פער של כ-9 ק"מ בין שני צוותי הקרב, הורתה מפקדת הדיביזיה לעצור למשך הלילה. יחידות CCB נכנסו לחניוני לילה לאורך הציר. הציפיה היתה שעם בוקר תחודש התנועה, ובתוך שעות ספורות יצלח צוות הקרב את 11 הקילומטרים המפרידים בינו ובין באסטון. אולם מפקד הארמיה ה-3 פטון לא היה מרוצה, והורה להמשיך את התנועה במשך הלילה. לקראת חצות יצא כוח המשימה מחניון הלילה והמשיך בתנועה איטית צפונה. התנועה הייתה איטית מאד, והכוח הוטרד באש אוטומטית וירי של ציידים טנקים מהיער שממזרח לדרך. לקראת אור ראשון, כשהתקרב הכוח לשומון, הופתע הכוח בהתקפת נגד גרמנית מתוך היער. הקרב עם הכוח הגרמני נמשך עד הצהריים, ורק אז התייצבו כוחות CCB על הרכס השולט על שומון מדרום. מאז תחילת התנועה בחצות ועד צהרי היום התקדם כוח המשימה כקילומטר וחצי בלבד. בדיעבד, התחרט פטון על ההוראה שנתן בערב הקודם, וכתב ביומו כי זו הייתה טעות שלו. CCB נכנס לקרב הקשה ביותר של דיביזיה 4 במהלך מבצע החבירה לבאסטון - הקרב על שומון - כשאנשיו מותשים מתנועת יום ולילה כמעט רצופה במשך מספר ימים.

שומון, כפר קטן, ממוקם בתחתית עמק ומוקף משלושה מצדדיו בגבעות שולטות. ממערב לכפר נצפה מעמדות CCB שטח פתוח, שהיה למעשה ביצה. הכפר יושב על צומת דרכים: הדרך הכפרית שכוח המשימה התקדם לאורכה, שהובילה בהמשך לבאסטון, ודרך רוחב שחיברה בין כביש ארלון-באסטון לכביש נפשטון-באסטון. בתוך הכפר היה כוח מדיביזיית הצנחנים ה-5.

בדרך לשומון

תכנית ההתקפה הייתה : שתי פלוגות טנקים יתקדמו לתפיסת עמדות חיפוי על הכניסה לכפר ממערב ומדרום מזרח, ופלוגת טנקים נוספת, שעל הטנקים שלה יהיו רכובים אנשי פלוגת חרמ"ש מגדוד 10, תיכנס לכפר ותכבוש אותו. ההתקפה יצאה לדרך בשעה 1330 (23.12). פלוגת הטנקים המערבית החלה בתנועת האיגוף, ו-5 מטנקיה שקעו בביצה. שאר הטנקים נסוגו לאחור. פלוגת טנקים נכנסה לתוך הכפר עם אנשי החרמ"ש הרכובים על הטנקים, והתפתח קרב מר שבמהלכו נשלחה עוד פלוגה מגדוד 10 לסייע בכיבוש הכפר. הקרב הסתיים בכניעה של כ-100 מהצנחנים הגרמניים, ובנסיגה של חלק מן הכוח הגרמני. הכוח התייצבו בצפון הכפר על הדרך לבאסטון, ודיווח כי הכפר נכבש. למעשה, הקרב על שומון רק התחיל.

מפקדתו של הגנרל קוקוט, מפקד דיביזיית ה-Volksgrenadier (חי"ר) ה-26, היתה בהומפרה (Hompré), כ-4 ק"מ מצפון לשומון. קוקוט היה במפקדתו כשראה את הצנחנים של הדיביזיה ה-5 נסוגים משומון, והבין שבתוך זמן קצר עלולה המפקדה שלו להישטף ע"י הכוח האמריקני המתקדם. הוא עצר את הצנחנים הנסוגים, צירף אליהם כוח מהדיביזיה שלו, ושלח אותם בחזרה לשומון, עם הוראות לבצע התקפת נגד ולקחת בחזרה את הכפר. בין לבין, התגלגלו להומפרה 4 טנקי יאגדטייגר (משחית טנקים על שלדת טנק טייגר, בעל תותח 128 מ"מ) שנפלו לקוקוט כמתנה משמיים, והוא שלח גם אותם לעבות את התקפת הנגד על שומון. הכוח הגרמני המאולתר תפס עמדות ברכס המיוער שמצפון מזרח לשומון. היאגדטייגרים המפלצתיים החלו לבחור לעצמם מטרות מקרב השריון האמריקני, ושאר הכוח רכוב על גבי משמידי טנקים מסוג שטוג 3 הסתער במורד הגבעה על הכוח המופתע של CCB בשומון. תוך זמן קצר נפגעו הטנקים, ובכוח הרגלי של גדוד 10 עלה מספר הנפגעים מרגע לרגע. ניתנה פקודת נסיגה, והחל קרב היחלצות של החרמ"ש יחד עם אלה מבין צוותי הטנקים שהצליחו להיחלץ מכליהם. הכוח המשולב של גדודים 8 ו-10 נסוג והתארגן להגנה על הרכס מדרום לשומון, לקראת המשך התקפת הנגד הגרמנית. ההתקפה הגרמנית נעצרה. המפקד הגרמני הסתפק בכיבוש מחדש של שומון.

מצב הכוחות של CCB של לא היה מזהיר, בלשון המעטה. גדוד הטנקים נשאר עם 14 טנקים. בגדוד 10 של כהן היו 65 אבידות, בהם כל קציני פלוגה A.

קרב שומון 23.12.44

הגרמנים ניצלו את היממה שלאחר הקרב להתארגנות. הצנחנים של דיביזיה 5 הגרמנית התחפרו היטב סביב שומון, כשהם מצויידים בנשק נ"ט רב, וגם חזרו להסתכן ליער שממזרח למערך של CCB. מאידך, דיביזיית הפולקסגרנדיר ה-26 יצאה מהגזרה, וגם היאגדטייגרים הופנו למשימה אחרת.

התקפת CCB יצאה לדרך בשעה 0850 ביום חג המולד. גדוד חי"ר בסיוע טנקים תפס את הגבעות מדרום-מזרח, ממזרח וצפון מזרח לשומון - באחרונות היו עמדות היאגדטייגרים בקרב ה-23.12. בשעה 1100 יצא גדוד החרמ"ש 10 בפיקודו של הרולד כהן, בסיוע שבעה טנקים, לאיגוף עמוק ממערב לשומון, שבסופו התייצב על הדרך מצפון לשומון, והחל להשתלט על בתי הכפר מצפון. הצנחנים הגרמנים היו עתה מכותרים, חלקם הצליחו לסגת צפונה, ורובם נכנעו. בשעה 1915 הושלם כיבוש הכפר.

לקראת ה-26.12, התקדם גדוד 10 שתוגבר בשתי פלוגות טנקים מוקטנות, תוך שהוא מטהר קיני התנגדות גרמניים, והגיע עד למרחק של 3.5 ק"מ מהעמדות הדרומיות של הדיביזיה ה-101 בבאסטון. באישון לילה יצא פטרול של 4 אנשים מגדוד 10 בפיקודו של סגן קר, הסתכן דרך הקו הגרמני וחבר בשעה 0430 (27.12) לכוח דרומי של ה-101. קר קיבל תידרוך מבצעי ומודיעיני במפקדת ה-101 והסתכן חזרה ליחידת האם שלו לקראת השחר.

במהלך ה-27.12 נמשכה התקדמות הרגלית לבאסטון, ועם חשיכה הושגה חבירה של גדוד 10 למתחם ההיקפי של הדיביזיה ה-101 מסביב לבאסטון. בכך הושלמה משימתו של CCB, אולם זכות הראשונים של החבירה לבאסטון חמקה ממנו, ונפלה דווקא בחיקו של צוות הקרב הרזרבי של הדיביזיה ה-4 - CCR.

לוחמי גדוד 10 בקטע האחרון של התנועה לבאסטון - 27.12

הרולד כהן זכה להכרה בקרב תושבי שומון כאחד משני המפקדים האחראים לשחרורה (השני היה אלבין אירזיק, מג"ד 8). תושבי הכפר קראו על שמו אחד מרחובות הכפר, ובלוח המוקדש לכהן בכניסה לרחוב נכתב :

US Colonel Harold Cohen, commander of the 10th Armored Infantry Battalion and his troops were part of the task force that captured and liberated Chaumont and Grand Rue on December 25th 1944, while undergoing the loss of 65 of their men

(תוכן הלוח איננו מדויק - האבדות של גדוד 10 היו בקרב ה-23.12).

שלט רחוב קולונל כהן בשומון

הלוח בכניסה לרחוב כהן בשומון

לאחר המערכה על הבליטה, רוב שיתופי הפעולה של גדוד 10 של כהן היו עם גדוד 37 בפיקודו של קרייטון אייברמס במסגרת CCB.¹ בין הרולד כהן לקרייטון אייברמס התפתחה רעות אמיצה שנמשכה לכל משך חייהם. שמעו של הציוות בין שני המג"דים עורר תשומת לב גם בצד הנאצי. שם המשפחה גרם לגרמנים לחשוב כי גם אייברמס ממוצא יהודי, ועלונים שהופצו בקרב יחידות הצבא הגרמני שנלחמו מול הדיביזיה ה-4 התריעו מפני "שני הקצבים של רזבלט - כהן ואייברמס", שתוארו כיהודים שואפי נקם. בראיון לעיתון המקומי של עיר מגוריו של כהן, ספרטנבורג

¹ קרייטון אייברמס היה מג"ד הטנקים הבולט בדיביזיה המשורינית ה-4. עליו אמר פטון, בצניעות האופיינית לו: "אני נחשב למפקד הטנקים הטוב בצבא, אבל יש לי מתחרה אחד - אייב אייברמס". במרץ '45 קיבל אייברמס את הפיקוד על CCB והוביל אותו עד לסיום המלחמה. לאחר המלחמה מילא שורת תפקידים במטה, בצבא האמריקני בגרמניה, במלחמת קוריאה, ובתפקידי פיקוד, בהם מפקד הדיביזיה המשורינית ה-3 ומפקד קורפוס. בתחילת מלחמת וייטנאם היה סגנו של הגנרל ווסטמורלנד, וביוני 1968 נתמנה למפקד הכוחות האמריקנים בוייטנאם, ומילא תפקיד עד זה עד יוני 1972. אז נתמנה לראש המטה של צבא ארה"ב, תפקיד שמילא עד למותו בטרם עת בגיל 59 בספטמבר '74. אייברמס הונצח בקריאת טנק המערכה של צבא ארה"ב על שמו - M1Abrams.

דרום קרוליינה, באוקטובר '45, אמר אייברמס : "הוא [כהן] היה מפקד החי"ר הטוב ביותר בצבא, והוא בסה"כ יצרן חולצות שעד לא מזמן לא ידע שום דבר על צבא". ואכן, כהן טיפס מדרגת טוראי לדרגת סא"ל ולתפקיד מג"ד בתוך פחות מ-3 שנים מגיוסו לצבא.

לקראת סוף המלחמה, בעת שחזר מאשפוז זמני בבית חולים שדה אמריקני, נפל כהן בשבי יחידה של ה-SS. הוא תוחקר, ושוביו הבינו די מהר מי נפל בידיהם. כעבור זמן קצר נקלע הכוח הגרמני וכהן בתוכו להפגזה אמריקנית שבה נפצעו רבים מאנשי היחידה השובה. לאחר שסייע במתן טיפול רפואי לפצועים שבין שוביו, הצליח כהן לנצל את המהומה שנוצרה ולחמוק לחבירה עם הצבא האמריקני המתקדם, וחזר ליחידתו. בביוגרפיה של כהן מסופר כי אייברמס, שכבר היה אז מפקד CCB, נכנס לחדר, וחיבק את כהן תוך שהוא מזיל דמעה, ואמר שהוא מאושר שהם "חוזרים לעשות עסקים ביחד".

החברים - הרולד כהן וקרייטון אייברמס

הרולד כהן קיבל שורה של עיטורי גבורה מצבא ארה"ב, בהם צלב השירות המצויין (Distinguished Service Cross) שהוא אות הגבורה השני בחשיבותו בצבא ארה"ב, וכן אותות כבוד מממשלות בריטניה, צרפת, בלגיה ולוקסמבורג. לאחר המלחמה החליט כהן לא להישאר בצבא, לפי מקורביו משום שחשב שכיהודי אין לו סיכוי להעפיל בסולם הדרגות, וחזר לתעשיית הטקסטיל המשפחתית. כהן נפטר בטיפטון, ג'ורג'יה ב-2006, בגיל 90.